

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 (จีน-ไทย-อังกฤษ) (14)

ธวัช บุรณถาวรสม

หวั่ง เสี่ยวเทา

สุชาติ อโณทยานนท์

Q (ต่อ)

曲池 (qū chí): 手阳明经合穴。位于肘区, 尺泽 (LU 5) 与肱骨外上髁连线的中点处。主热病、头痛眩晕, 耳聋、目赤、咽喉肿痛、齿痛、手臂肿痛、上肢不遂; 瘾疹、湿疹、瘰癧以及风邪有关的皮肤病; 惊痫, 癫狂等病症。

ขี้จื่อ: จุดเหวของเส้นลมปราณลำไส้ใหญ่ อยู่บริเวณข้อศอก ตรงจุดกึ่งกลางระหว่างจื่อเจ้อ (LU 5) กับ lateral epicondyle ของกระดูกต้นแขน **ข้อบ่งใช้:** โรคที่มีไข้ ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ หูตึง หูหนวก ตาแดง เจ็บคอ ปวดฟัน ปวดบวมมือ อัมพาตแขน; ลมพิษ ผื่นแพ้ อักเสบ วัณโรคต่อมน้ำเหลืองที่คอ โรคผิวหนังอื่น ๆ ที่เกิดจากลม; ลมชัก โรคจิตซึมเศร้า และคลุ้มคลั่ง

quchi (LI 11): the *he* point of the large intestine meridian, located at the midpoint of the line connecting chize (LU 5) and the lateral epicondyle of the humerus. *Indications:* fever, headache, vertigo, hearing loss, redness of eyes, sore throat, toothache, pain of hand, upper limb paralysis, urticaria; eczema, scrofula and other dermatoses due to wind; convulsive epilepsy, depressive psychosis, and mania.

曲骨 (qū gǔ): 位于下腹部, 耻骨联合上缘, 前正中线上。主治小便不利, 遗尿, 阴疝, 遗精, 阳痿, 月经不调, 带下等病症。

ขี้กู่: จุดฝังเข็มบริเวณท้องน้อย บนแนวกึ่งกลางลำตัว อยู่ขีดขอบบนของกระดูกหัวหน่าว **ข้อบ่งใช้:** ปัสสาวะลำบาก กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ปัสสาวะรดที่นอน ไข่เลื่อน ผื่นเปียก เลือดสมรรถภาพทางเพศ รอบเดือนผิดปกติ และตกขาว

qugu (CV 2): an acupoint located on the anterior midline of the lower abdomen, on the upper border of the pubic symphysis. *Indications:* difficulty in urination, urinary incontinence, enuresis, hernia, wet dream, impotence, irregular menstruation, and leukorrhea.

曲泉 (qū quán): 足厥阴经合穴。位于膝部腘横纹内侧端, 半腱肌肌腱内缘凹陷中。主疝气; 前阴痛, 遗精, 阳痿; 小便不利; 妇人胞中积聚, 月经不调, 带下, 子宫脱垂, 阴痒, 少腹疼痛; 惊狂; 膝肿痛, 下肢痿痹等病症。

ขี้เควียน: จุดเหวของเส้นลมปราณตับ อยู่ปลายรอยพับเข่าด้านใน ตรงแอ่งขีดขอบในของเอ็น semitendinosus

ข้อบ่งใช้: ไล่เลื้อน ปวดอวัยวะเพศ ผื่นเปื่อยก เลื้อม
สมรรถภาพทางเพศ ปัสสาวะลำบาก เนื้องอกในมดลูก
รอบเดือนผิดปกติ ตกขาว มดลูกหย่อน คั่นอวัยวะเพศ
ปวดท้องน้อยด้านข้าง คลุ้มคลั่ง ปวดบวมเข้า ขาลีบ และ
ขาอ่อนแรง

ququan (LR 8): the *he* point of the liver meridian, located on the medial end of the popliteal transverse crease, in the depression medial to the semitendinosus tendon. *Indications:* hernia, genital pain, wet dream, impotence, difficulty in urination, uterine lump, irregular menstruation, leukorrhea, prolapsed uterus, pruritus vulva, iliac pain, mania, pain and swelling of knee, and atrophy or flaccid paralysis of leg.

曲垣 (qū yuán): 位于肩胛区, 肩胛冈内侧端上缘凹陷中。主治肩胛痹痛。

ขุวิหยาณ: จุดฝังเข็มบริเวณสะบัก บน suprascapular fossa ตรงรอยนูนส่วนปลายด้าน medial อยู่ขอบบนของ spine กระดูกสะบัก **ข้อบ่งใช้:** ปวดสะบัก

quyuan (SI 13): an acupoint located on scapular region, in the suprascapular fossa, at the medial end of the scapular spine. *Indications:* scapular pain.

曲泽 (qū zé): 手厥阴经合穴。位于肘前区, 肘横纹上, 肱二头肌腱的尺侧缘凹陷中。主治心痛, 心悸, 善惊; 胃脘痛, 吐血, 呕吐; 热病, 口干; 肘臂挛痛等病症。

ขุวิเจ้อ: จุดเหนือของเส้นลมปราณเยื่อหุ้มหัวใจ อยู่บนรอยพับข้อศอก ตรงรอยนูนฝัง ulnar ของเอ็น biceps brachii **ข้อบ่งใช้:** จุกลิ้นปี่ ใจสั่น ตกใจง่าย ปวดกระเพาะอาหาร อาเจียนเป็นเลือด อาเจียน โรคที่มีไข้ ปากแห้ง และปวดเกร็งข้อ

quze (PC 3): the *he* point of the pericardium meridian, located on the cubital transverse crease, in the depression medial to the biceps brachii

tendon. *Indications:* epigastric pain, palpitation, easily frightened, stomachache, hematemesis, vomiting, febrile diseases, dry mouth, and spastic pain of elbow.

顴膠 (quán liáo): 位于面部, 顴骨下缘, 目外眦直下凹陷中。主治口眼喎斜, 眼睑瞤动, 目赤, 目黄, 齿痛, 颊肿等病症; 颅脑外科手术、上颌窦手术、牙拔除术等针刺麻醉常用穴。

เฉวียนเหลียว: จุดฝังเข็มบนใบหน้า บริเวณแฉ่งใต้กระดูกโหนกแก้ม ตรงกับปลายหางตาในแนวตั้ง **ข้อบ่งใช้:** อัมพาตใบหน้า หนึ่งตากระตุก ตาแดง ตาเหลือง ปวดฟัน แก้มบวม ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดกะโหลกศีรษะ โพรงไซนัส และการถอนฟัน

quanliao (SI 18): an acupoint located on the face, in the depression beneath the zygomatic arch, straightly below the lateral canthus. *Indications:* facial paralysis, blepharospasm, redness of eye, icteric sclera, toothache, swollen cheek. It is commonly used in acupuncture anesthesia for craniocerebral surgery, maxillary sinus surgery, and dental extraction.

全苔 (quán tāi): 舌苔遍布舌面, 多为湿痰阻滞。

เฉวียนทาย: ฝ้าเต็มลิ้น ฝ้ากระจายทั่วลิ้น เกิดจากความชื้น-เสมหะอุดกั้น

full coating: Coating covers the entire tongue surface, mostly caused by damp-phlegm obstruction.

缺盆 (quē pén): 位于颈外侧区, 锁骨上大窝, 锁骨上缘凹陷中, 前正中线旁开4寸。主治咳嗽, 气喘, 咽喉肿痛, 瘰癧, 缺盆中痛等病症。

เฉวียนผิน: จุดฝังเข็มบริเวณ greater supraclavicular fossa ตรงแฉ่งเหนือขอบบนของกระดูกไหปลาร้า ห่าง

จากแนวกลางลำตัวตามแนวระนาบ 4 ชู่น ข้างซ้าย: ไช่ หอบ เจ็บคอ วัณโรคต่อมน้ำเหลืองที่คอ และปวดเอ่ง ไช่ปลาว่า

quepen (ST 12): an acupoint located on lateral neck in the greater supraclavicular fossa, in the depression of the upper border of the clavicle, 4 cun lateral to the anterior midline. *Indications:* cough, dyspnea, sore throat, scrofula, and pain in supraclavicular fossa.

R

然谷 (rán gǔ): 足少阴经荣穴。位于足内侧，足舟骨粗隆下方，赤白肉际处。主治月经不调，阴痒，子宫脱垂；遗精，阳痿；唾血，咽喉肿痛；消渴，黄疸，腹泻；小儿脐风；足跗肿痛等病症。

หระนุกู: จุดหยิกของเส้นไต อยู่บริเวณเท้าด้านใน ได้ tuberosity ของกระดูก navicula ตรงรอยต่อส้นเท้า **ข้อบ่งใช้:** รอบเดือนผิดปกติ คันอวัยวะเพศหญิง มดลูกหย่อน ผื่นเปียก เลือดสมรรถภาพทางเพศ ไข่เป็นเลือด เจ็บคอ เบาหวาน ตีชัน ท้องเสีย บาดทะยักในทารก และปวดบวมหลังเท้า

rangu (KI 2): the *ying* point of the kidney meridian, located on the medial aspect of the foot, below the navicular tuberosity on the dorso-ventral boundary. *Indications:* irregular menstruation, pruritus vulva, prolapsed uterus, wet dream, impotence, hemoptysis, sore throat, diabetes mellitus, jaundice, diarrhea, tetanus neonatorum, and pain and swelling of dorsal foot.

热痹 (rè bì): 感受风湿热邪所致的痹证。特征为关节红肿热痛，得冷稍舒，多伴发热、口渴等。

เรอบี้: ปวดข้อชนิดร้อน ปวดที่เกิดจากการกระทบลม-ร้อน-ชื้น มีอาการปวดบวมแดงร้อนที่ข้อ ตีชันเมื่อได้รับความเย็น มักมีไข้และกระหายน้ำ

heat arthralgia: bi disease-condition caused by invasion of exogenous pathogenic wind-damp-heat. It is characterized by redness, swelling, hotness and pain of the joint, which is relieved by cold, usually accompanied with fever and thirst.

热汗 (rè hàn): 汗出有热感的表现，多为里热蒸迫所致。

เรื่อฮั่น: เหงื่อร้อน ผู้ป่วยรู้สึกเหงื่อร้อนตัวร้อน มักเกิดจากความร้อนภายในระอุออกมา

heat sweating: sweating with feeling of heat sensation, mostly caused by steaming of internal heat.

热极生风证 (rè jí shēng fēng zhèng): 邪热炽盛，热极动风。表现为高热，神昏、抽搐等为主的证候。

เรื่อจีเซิงเฟิงเจิง: ภาวะโรคร้อนจัดเกิดลม ภาวะโรคที่ความร้อนลุกลาม ร้อนจัดจนเกิดลมกระพือ มีอาการไข้สูง หหมดสติ และชักกระตุก

extreme heat generating wind disease-condition: a disease-condition caused by extreme heat resulting in turbulent wind, manifested as high fever, unconsciousness, and convulsion.

人身之气 (rén shēn zhī qì): 人体中各种气的统称。

เหรินเซินจื่อชี: ลมปราณของกายคน ชื่อเรียกรวมของลมปราณทุกชนิดในร่างกายคน

human qi: a general term of all kinds of *qi* in a human body.

人迎 (rén yíng): 位于颈部，横平喉结，胸锁乳突肌前缘，颈总动脉搏动处，是重要的脉诊部位。主治气喘、头痛，以及咽喉肿痛，瘰癧，瘰气等病症。

เหรินหยิง: จุดฝังเข็มบริเวณคอ ระนาบเดียวกับลูกกระเดือก อยู่ชิดขอบหน้าของกล้ามเนื้อ sternocleidomastoid ตรงที่คลำได้ชีพจร common carotid เป็นตำแหน่งสำคัญในการตรวจชีพจร *ข้อบ่งใช้:* หอบ ปวดศีรษะ เจ็บคอ วัณโรคต่อมไทรอยด์ที่คอ และคอพอก

renying (ST 9): an acupoint located on the neck, at the superior border of the thyroid cartilage and on the anterior border of the sternocleidomastoid muscle where the common carotid artery pulsates. It is an important site of pulse-taking. *Indications:* dyspnea, headache, sore throat, scrofula, and goiter.

人迎寸口 (rén yíng cùn kǒu): 将人迎和寸口脉象互相比对, 分析病情的一种诊脉方法。

เหรินหยิงชุนไชว่: ชีพจรคอเทียบข้อมือ วิธีตรวจชีพจรเพื่อวิเคราะห์ความเจ็บป่วยโดยเปรียบเทียบลักษณะชีพจรที่คอกับข้อมือ

carotid versus radial pulse: a pulse-taking method by comparing the carotid pulse with radial pulse for analyzing illness.

日晡潮热 (rì bī cháo rè): 下午 3 ~ 5 时 (即申时) 热势增高的表现, 多为阳明腑实。

ร้อนบ่ายเรื้อ: ไข้สูงตอนบ่าย มีไข้หรือไข้สูงขึ้นช่วง 3-5 โมงเย็น มักเกิดจากอวัยวะผู้หยางหมิงแกร่ง

late afternoon tidal fever: feeling of fever or more severe at 3-5 p.m., mostly caused by yangming-fu excess.

日月 (rì yuè): 胆之募穴。位于上腹部, 第 7 肋间隙中, 前正中线旁 4 寸。主治胁痛, 多唾, 吞酸, 呃逆, 黄疸等病症。

ร้อนเยวี่: จุดฝังเข็มบริเวณหน้าอก ตรงช่องซี่โครงที่ 7 ห่างจากแนวกลางลำตัวตามแนวระนาบ 4 ชุน ข้อบ่งใช้: ปวดซี่ข้าง น้ำลายมาก เรอเปรี้ยว สะอึก และดีซ่าน

riyue (GB 24): the *mu* point of the gall bladder, located on the upper abdomen, in the 7th intercostal space, 4 cun lateral to the anterior midline. *Indications:* hypochondriac pain, sialism, acid regurgitation, hiccups, and jaundice.

乳根 (rǔ gēn): 位于胸部, 第 5 肋间隙, 正中线上开 4 寸。主治乳痛, 乳癖, 乳汁少, 胸满疼痛, 咳嗽, 气喘, 呃逆等病症。

หรุ่เกิ่น: จุดฝังเข็มบริเวณหน้าอก ตรงช่องซี่โครงที่ 5 ห่างจากแนวกลางลำตัวตามแนวระนาบ 4 ชุน ข้อบ่งใช้: เต้านมอักเสบ ก้อนที่เต้านม น้ำมน้อย ปวดแน่นหน้าอก ไอ หอบ และสะอึก

rugén (ST 18): an acupoint located on the chest, in the 5th intercostal space, 4 cun lateral to the anterior midline. *Indications:* acute mastitis, breast lump, hypogalactia, thoracic fullness and pain, cough, dyspnea, and hiccup.

乳中 (rǔ zhōng): 位于胸部, 乳头中央。用作取穴的体表标志。

หรุ่จง: จุดฝังเข็มบริเวณหัวนม ไม่ฝังเข็ม-ลนยา ใช้เป็นตำแหน่งหาจุดฝังเข็มอื่น

ruzhong (ST 17): an acupoint located on the chest, at the center of the nipple. It is only used as a landmark for locating other acupoints.

润燥化痰 (rùn zào huà tán): 以化痰药与养阴生津、滋润滑利药配合, 祛痰而润燥, 生津而止咳。治疗燥痰证的方法, 常用方剂如贝母瓜蒌散等。

รุ่มจ้าวฮว่าถาน: เพิ่มความชุ่มชื้นละลายเสมหะ วิธีการรักษาเสมหะที่แห้งโดยใช้ยาละลายเสมหะร่วมกับยาเสริม Yin สร้างสารเหลวและเพิ่มความชุ่มชื้น เพื่อขับเสมหะให้ความชุ่มชื้น และสร้างสารเหลว เพื่อบรรเทาอาการไอ ตำรับที่ใช้บ่อย คือ เปี้ยหมู่กัวโหลวถ่าน

moistening dryness to resolve phlegm: a therapy to resolve dry phlegm by using phlegm resolving drugs combining with the formula for moistening dryness and promoting jin production to resolve phlegm and relieve cough. One of the common formulas is *beimugualou san*.

弱脉 (ruò mài): 沉细无力而软的脉象。多见于阳气虚衰、气血俱虚。

ร่วม่าย: ชีพจรเบา ลักษณะชีพจรที่จม-เล็ก ไม่มีแรงและอ่อน มักพบกรณีลมปราณหยางเสื่อมและลมปราณเลือดพร่อง

weak pulse: the pulse that is deep-thready, forceless and soft, mostly found in *yang qi* depletion or *qi* and blood deficiency.

S

三部九候 (遍诊法) (sān bù jiǔ hòu biàn zhěn fǎ): 《黄帝内经》中遍诊上、中、下三部相关动脉, 分析判断病情的一种诊脉方法。上为头部、中为手部、下为足部。上、中、下三部又各分为天、地、人三候, 三三合而为九, 故称为三部九候诊法。

ซานบูจิ่วไฮ่ว (เขียนเงินฝ้า): สามตำแหน่งเก้าส่วน (วิธีการตรวจถั่วทั่ว) วิธีตรวจชีพจรเพื่อวิเคราะห์และวินิจฉัยความเจ็บป่วยวิธีหนึ่งตามคัมภีร์หวางตี้เน่ยจิงซึ่งกล่าวถึงการตรวจชีพจรแบ่งเป็น 3 ตำแหน่ง คือ บน กลาง และล่าง ตำแหน่งบน คือ ส่วนศีรษะ ตำแหน่งกลาง คือ ส่วนแขน และตำแหน่งล่าง คือ ส่วนเท้า แต่ละตำแหน่งยังแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ฟ้า ดิน และมนุษย์ รวมเป็น 9 ส่วน

three parts nine positions: one of the pulse taking methods from the *Huangdineijing* textbook to analyze and diagnose the disease-condition according to the upper, middle and lower part of the body. The upper part is the head, the middle part is the forearm, and the lower part is the foot.

Each of the three parts is further divided into the celestial, earth and human positions, totally nine positions.

三部诊法 (sān bù zhěn fǎ): 《伤寒杂病论》中用寸口、趺阳、太溪三部诊脉的一种方法。寸口脉候脏腑, 趺阳脉候胃气, 太溪脉候肾气。

ซานบูเจินฝ้า: วิธีตรวจสามตำแหน่ง การตรวจชีพจรวิธีหนึ่งในคัมภีร์ชางหานจำป๋งลุ่นโดยใช้ 3 ตำแหน่ง คือ ข้อมือหลังเท้า และข้อเท้า; ข้อมือตรวจอวัยวะภายใน หลังเท้าตรวจลมปราณกระเพาะอาหาร และข้อเท้าตรวจลมปราณไต

three position pulse-taking method: one of the pulse taking methods from the *Shanghanzabinglun* textbook by taking the radial, dorsalis pedis and posterior tibial pulse. The radial pulse indicates zang-fu organs, the dorsalis pedis pulse indicates stomach *qi* and the posterior tibial pulse indicates kidney *qi*.

三间 (sān jiān): 手阳明经输穴。手背第 2 掌骨关节桡侧近端, 赤白肉际处凹陷中。主治目痛、齿痛、咽喉肿痛、肩痛, 热喘, 手背及手指肿痛等病症; 牙拔除术针刺麻醉常用穴。

ซานเจียน: จุดของเส้นลมปราณลำไส้ใหญ่อยู่ตรงรอยปุ่มหลังข้อข้อสันหมัดที่ 2 ด้าน radial ตรงรอยต่อสี่นิ้ว ข้อบ่งใช้: ปวดตา ปวดฟัน เจ็บคอ ปวดไหล่ หอบจากความร้อน ปวดบวมหลังมือและนิ้วมือ ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการถอนฟัน

sanjian (LI 3): the *shu* point of the large intestine meridian, located in the depression proximal to the radial side of the 2nd metacarpophalangeal joint on the dorso-ventral boundary. Indications: sore eye, toothache, sore throat, shoulder pain, dyspnea from heat, swelling and pain of dorsal hand and fingers. It is commonly used in acupuncture anesthesia for dental extraction.

三焦俞 (sān jiāo shū): 位于脊柱区, 第 1 腰椎棘突下, 后正中线旁开 1.5 寸。主治腹胀, 呕吐, 肠鸣, 泄泻; 小便不利, 水肿, 腰背痛等病症。

ซานเจียวซู: จุดฝังเข็มบริเวณหลัง อยู่ห่างจากขอบล่างของปุ่มกระดูกสันหลังเอวที่ 1 ตามแนวระนาบ 1.5 ชู้น
ข้อบ่งใช้: ท้องอืด อาเจียน ท้องร้อง ท้องเสีย ปัสสาวะลำบากบวม น้ำ และปวดหลังส่วนล่าง

sanjiaoshu (BL 22): an acupoint located on the back, 1.5 cun lateral to the lower border of the 1st lumbar spinous process. Indications: abdominal distention, vomiting, borborygmus, diarrhea, difficulty in urination, edema, and low back pain.

散脉 (sàn mài): 浮取散漫, 中候似无, 沉候不应, 至数不齐的脉象。多见于元气离散, 精气衰败。

ซานม่าย: ชีพจรกระจาย ลักษณะชีพจรที่แตะแล้วรู้สึกกระจาย กดปานกลางรู้สึกแผ่ว กดหนักไม่มีแรงกระทบ จังหวะการเต้นไม่สม่ำเสมอ มักพบในกรณีลมปราณต้นกำเนิดแตกกระจาย ลมปราณสารจำเป็นสูญสิ้น

dispersing pulse: a pulse felt dispersing upon a light touch, fainting upon moderate pressing, and pulseless upon heavy pressing, mostly found in loss of primordial *qi* with exhaustion of essential *qi*.

三妙丸 (sān miào wán): 组成: 黄柏、苍术、川牛膝。功用: 清热燥湿。主治: 湿热下注, 两脚麻木, 或如火烙之热。

ซานเมี่ยวหวาน: ชื่อตำรับยาในอัสสุรียเจิ้งจ้วนประกอบด้วยตัวยาลูกบ๊วย ขางจู้ และชวนหนิวซี สรรพคุณ: แก้ตัวร้อน ระเหยความชื้น ข้อบ่งใช้: ความร้อน-ชื้นเคลื่อนลงสู่ส่วนล่าง มีอาการชาขาหรือร้อนเหมือนถูกไฟลวก

sanmiao pill: a formula composed of *huangbo*, *cangzhu* and *chuanniuxi*. Actions: clearing heat and drying damp. Indication: damp-heat move downwards to lower part of body, manifested as

numbness or burning sensation of legs.

三阳病 (sān yáng bìng): 六经辨证中, 太阳、阳明和少阳等性质属阳的病症。

ซานหยางปิง: โรคสามหยาง อาการของโรคท่ายหยาง หยางหมิง และช่าวหยาง ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นหยางในการวิเคราะห์แยกภาวะโรคโดยหกเส้นลมปราณ

three yang diseases: *taiyang*, *yangming* and *shaoyang* diseases of the six meridian disease-condition differentiation which are *yang* in nature.

三阳络 (sān yáng luò): 位于前臂后区, 腕背侧横纹上 4 寸, 尺骨与桡骨间隙中点。主治耳聋, 失音, 齿痛; 上肢痹痛等病症; 肺切除术、心脏手术针刺麻醉常用穴。

ซานหยางลั่ว: จุดฝังเข็มบริเวณแขนด้านนอก อยู่เหนือแนวเส้นข้อมือ 4 ชู้น ตรงกึ่งกลางระหว่างกระดูก ulna กับ radius ข้อบ่งใช้: หูตึง หูหนวก เสียงหาย ปวดฟัน และปวดแขน ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดปอดและหัวใจ

sanyangluo (TE 8): an acupoint located on the dorsal side of the forearm, 4 cun above the wrist transverse crease, at the midpoint between the ulna and radius. Indications: hearing loss, aphonia, toothache, and upper limb pain. It is commonly used in acupuncture anesthesia for heart and lung surgery.

三阴病 (sān yīn bìng zhèng): 六经辨证中, 太阴、少阴和厥阴等性质属阴的病症。

ซานยินปิง: โรคสามยิน อาการของโรคท่ายยิน ช่าวยิน และเจวียยิน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นยินในการวิเคราะห์แยกภาวะโรคโดยหกเส้นลมปราณ

three yin diseases: *taiyin*, *jueyin* and *shaoyin* diseases of the six meridian disease-condition differentiation which are *yin* in nature.

三阴交 (sān yīn jiāo): 位于小腿内侧, 内踝尖上 3 寸, 胫骨内侧缘后际。主治月经不调、带下、子宫脱垂、不孕、滞产、腹胀、肠鸣、泄泻、遗精、阳痿、遗尿、小便不利、疝气等病症; 剖腹产手术、输卵管结扎术、胆囊切除术针刺麻醉常用穴。

ชานยิ่นเจียว: จุดฝังเข็มบริเวณขาด้านใน เหนือยอดตาตุ่มใน 3 ชุน ชิดขอบหลังของกระดูกแข้ง **ข้อบ่งใช้:** รอบเดือนผิดปกติ ตกขาว มดลูกหย่อน สตรีมีบุตรยาก เจ็บครรภ์เนิ่นนาน เน้นท้อง ท้องร้อง ท้องเสีย ผื่นเปียก เลือดสมรรถภาพทางเพศ กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ปัสสาวะรดที่นอน ปัสสาวะลำบาก และไส้เลื่อน ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าท้องคลอด ทำหมันหญิง และผ่าตัดถุงน้ำดี

sanyinjiao (SP 6): an acupoint located on the medial aspect of the leg, 3 *cun* above the tip of the medial malleolus, on the posterior border of the tibia. *Indications:* irregular menstruation, leukorrhea, prolapsed uterus, infertility, prolonged labor, abdominal distention, borborygmus, diarrhea, wet dream, impotence, urinary incontinence, enuresis, difficulty in urination, and hernia. It is commonly used in acupuncture anesthesia for cesarean section, tubal ligation, and cholecystectomy.

桑菊饮 (sāng jú yǐn): 组成: 桑叶、菊花、杏仁、连翘、薄荷、桔梗、甘草、芦根。功用: 疏风清热, 宣肺止咳。主治: 风热表证, 肺气不宣。

ซางจูวี่หยิน: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาสางเยวี่ฮัว ซิงเหริน เหลียนเซี่ยว ป้อเหอ เจย์เก็ง กานฉ่าว และหลูเกิน **สรรพคุณ:** ขับลม ดับร้อน กระจายลมปราณปอด และบรรเทาอาการไอ **ข้อบ่งใช้:** ลมปราณปอดไม่กระจายจากภาวะโรคภายนอกเหตุลม-ร้อน

sangju decoction: a formula composed of sangye, juhua, xingren, lianqiao, bohe, jiepeng, gancan, and lugen. *Actions:* dispelling wind, clearing heat,

dispersing lung *qi* and relieving cough. *Indications:* wind-heat exterior disease-condition with lung *qi* dispersal failure.

桑螵蛸散 (sāng piāo xiāo sǎn): 组成: 桑螵蛸、远志、石菖蒲、龙骨、人参、茯神、当归、龟甲。功用: 调补心肾, 涩精止遗。主治: 心肾两虚证。

ซางเพียวเซี่ยวसान: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาสางเพียวเซี่ยว หย่วนจื่อ ลือซางฝู หลงกุ่เหรินเซิน ฝูเลิน ตางกุย และกุยเจีย **สรรพคุณ:** ปรับประสาน-บำรุงหัวใจและไต เหนียวรั้งอสุจิ ช่วยกลั้นปัสสาวะ **ข้อบ่งใช้:** ภาวะโรคหัวใจและไตพร่อง

sangpiaoxiao powder: a formula composed of sangpiaoxiao, yuanzhi, shichangpu, longgu, renshen, fushen, danggui and guijia. *Actions:* harmonizing and nourishing the heart and kidney, preventing wet dream, urinary incontinence and enuresis. *Indications:* heart and kidney deficiency disease-condition.

色诊 (sè zhěn): 通过观察人体皮肤的色泽变化来诊察病情的方法, 又称“望色”。

เชอเจิน: การวินิจฉัยด้วยการดูสี วิธีการตรวจวินิจฉัยสภาพการเจ็บป่วยด้วยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสีและประกายผิวพรรณ; **วังเชอ** ก็เรียก

complexion diagnosis: a method to examine the patient's condition via observing the change of the skin color and brightness; also called *wangse*.

善色 (shàn sè): 面色明润含蓄, 又称“气至”。

ซ่านเชอ: สีปกติ สีหน้าดูนวลผ่อง; **ชีจื่อ** ก็เรียก

bright color: a face with bright and lustrous complexion, also called *qizhi*.

上关 (shàng guān): 位于耳前部, 颧弓上缘中央凹陷中。主治耳鸣、耳聋、聾耳、齿痛、口眼喎斜、张口困难、张口时有弹响等病症。

ซางกฺวาน: จุดฝังเข็มบริเวณหน้าหู ตรงแอ่งเหนือขอบบนจุดกึ่งกลางของ zygomatic arch *ข้อบ่งใช้:* ภูมิแพ้เสียงดัง หูตึง หูหนวก หน้าน้ำหนัก ปวดฟัน อัมพาตใบหน้า ชากรรไกรแข็ง และอ้าปากมีเสียงดัง

shangguan (GB 3): an acupoint located on the preauricular area, in the depression on the upper border and midpoint of the zygomatic arch. *Indications:* tinnitus, hearing loss, otitis media, toothache, facial paralysis, lockjaw, and jaw clicking.

上焦病证 (shàng jiāo bìng zhèng): 温热之邪侵袭手太阴肺和手厥阴心包。表现为发热汗出、咳嗽气喘或神昏谵语等为主的证候。

ซางเจียววี่งเจิ้ง: ภาวะโรคซางเจียว บั๊จยักอโรคไข้พิษร้อนรุกรานเส้นลมปราณปอดและเส้นลมปราณเยื่อหุ้มหัวใจ มีอาการไข้ เหงื่อออก ไอ หอบ สะลึมสะลือ และพูดเพ้อเจ้อ

shangjiao disease-condition: The pathogenic heat invades the lung and pericardium meridians. Clinical manifestations are fever, sweating, cough, dyspnea, semicoma, and delirium.

上焦出气 (shàng jiāo chū qì): 上焦宣发卫气。

ซางเจียวชู่: ซางเจียวกระจายลมปราณ ซางเจียวกระจายลมปราณปกป้อง *shangjiao dispersing qi:* *shangjiao* disperses defensive *qi*.

上巨虚 (shàng jù xū): 手阳明大肠经下合穴。位于小腿外侧, 犊鼻 (ST 35) 下6寸, 犊鼻 (ST 35) 与解溪 (ST 41) 的连线上。是调理胃肠病症的常用穴, 主治肠鸣, 腹痛, 泄泻, 便秘, 肠痛, 半身不遂, 下肢痿痹等证; 胃大部切除术针刺麻醉常用穴。

ซางจูวี่ชวี: จุดเหว่งของเส้นลมปราณลำไส้ใหญ่ อยู่ที่ขาต้านนอก ใต้ตู่ปี้ (ST 35) 6 ชุน บนเส้นที่เชื่อมระหว่างตู่ปี้ (ST 35) กับเจยซี (ST 41) เป็นจุดที่ใช้บ่อยในการปรับสมดุลระบบทางเดินอาหาร *ข้อบ่งใช้:* ท้องร้อง ปวดท้อง ท้องเสีย ท้องผูก ไล่ตุงักเสบ อัมพาตครึ่งซีก ชาลิ้น และขาอ่อนแรง ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดกระเพาะอาหาร

shangjuxu (ST 37): the lower-he point of the large intestine meridian, located on the lateral aspect of the leg, 6 cun below *dubi* (ST 35), on the line connecting *dubi* (ST 35) and *jiexi* (ST 41). It is a commonly used acupoint for regulating gastrointestinal diseases. *Indications:* borborygmus, abdominal pain, diarrhea, constipation, appendicitis, hemiplegia, and atrophy or flaccid paralysis of lower limb. It is commonly used in acupuncture anesthesia for subtotal gastrectomy.

上廉 (shàng lián): 位于前臂, 肘横纹下 3 寸, 阳溪 (LI 5) 与曲池 (LI 11) 的连线上。主治腹痛腹泻、头晕头痛, 肩臂酸痛或麻木等病症。

ซางเหลียน: จุดฝังเข็มบริเวณปลายแขนด้านนอก อยู่ใต้เส้นข้อพับศอก 3 ชุน บนเส้นที่เชื่อมระหว่างหยางซี (LI 5) กับชวีฉือ (LI 11) *ข้อบ่งใช้:* ปวดท้อง ท้องเสีย เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ และปวดเมื่อยหรือชาไหล่

shanglian (LI 9): an acupoint located on the dorsal side of the forearm, on the line connecting *yangxi* (LI 5) and *quchi* (LI 11), 3 cun below the transverse crease of elbow. *Indications:* abdominal pain, diarrhea, vertigo, headache; soreness, and pain or numbness of shoulder.